

PARDON, MY
LORD. I AM...

...BEOWULF.

SON OF
ECGTHEOW
OF THE
WEGMUNDING.

Populaire cultuur & de Middeleeuwen

PROGRAMMABOEKJE & ENTREEBEWIJS

Studiedag
Middeleeuwen 2018

2 MAART 2018

Ieder jaar organiseren mediëvisten van de Radboud Universiteit de Studiedag Middeleeuwen. Op deze studiedag presenteren onderzoekers verbonden aan de universiteit hun onderzoek aan een breed publiek, naar aanleiding van een jaarlijks wisselend thema. Dit jaar zal dat thema zijn "De Middeleeuwen en Populaire Cultuur".

Romans, films, games, maar ook musea, bierbrouwerijen en re-enactment groepen: in velerlei vormen komt het hedendaags publiek in aanraking met de tot de verbeelding sprekende middeleeuwen. Tijdens deze studiedag zullen wij echter niet enkel stil staan bij de middeleeuwen in de hedendaagse populaire cultuur, maar zal ook de middeleeuwse populaire cultuur aan bod komen. Deze populaire cultuur was namelijk ook al voor middeleeuwse tijdgenoten een belangrijke bron ter lering ende vermaak. Zijn er verbanden te trekken tussen de middeleeuwse populaire cultuur enerzijds en de hedendaagse anderzijds?

Wij hebben weer een divers programma samengesteld, van onderzoek uit de literatuurwetenschap tot religiewetenschappen, en hopen dat u van deze dag kunt genieten.

Met vriendelijke groet,
De organisatie

- Joost van den Oever, MA (Geschiedenis)
- Kor Bosch, MA (Geschiedenis)
- dr. Kati Ihnat (Geschiedenis)
- Ivo Wolsing, MA (Geschiedenis)
- Ilona Paulis, MA (Engelse Taal & Cultuur)
- Arianne Moerland, MA (Radboud UB)
- Daan Lijdsman (masterstudent Filosofie)
- Myrthe Reuver (masterstudent Taalwetenschap)
- Sophie van Os (masterstudent Literatuur)
- Lisa Winters (bachelorstudent Religiestudies)
- Pieter Sleutels (masterstudent Geschiedenis)

10.15 Ontvangst met koffie en thee

10.45 Opening door Joost van den Oever, MA (Geschiedenis).

10.50 Eefje Roodenburg, MA (Universiteitsbibliotheek Nijmegen)
Monnikenwerk om met handschoentjes aan te pakken...?
Populaire misvattingen over Middeleeuwse boeken.

11.20 Ivo Wolsing, MA (Geschiedenis)
'Over de beuzelarijen van hovelingen':
volksverhalen in Walter Map's *De Nugis Curialium*.

11.50 Pauze met koffie en thee

12.15 prof. dr. Paul van der Velde (Religiewetenschappen)
Barlaam en Iosaphat:
het levensverhaal van de Boeddha als voorbeeld van
christelijke deugzaamheid.

12.45 Studentsprekers:
Sanne de Laat (student Engelse Literatuur)
Problemen met genre in Lydgate's *The Churl and the Bird*.

Darius van Riemsdijk (student Kunstgeschiedenis)
Pieter Bruegel de Oudere en de popularisering van vijftiende-
eeuwse voorbeelden in de Antwerpse prentproductie.

13.15 Lunchpauze (lunch op eigen gelegenheid)

14.30 dr. Matthijs IJssink (Kunstgeschiedenis)
Jeroen Bosch en natuurwetenschappelijk onderzoek:
Het Laatste Oordeel in de Gemäldegalerie der Akademie
der bildenden Künste in Wenen.

15.00 Keynote: dr. Sven Meeder (Geschiedenis)
De Romantische Middeleeuwen en de Harde Politiek.

15.45 Pauze met koffie en thee

16.15 drs. Monique Tangelder (Engelse Taal en Cultuur)
Oudengelse Helden op het Witte Doek:
verloren diepgang en visueel spektakel.

16.45 Sluiting en borrel in het Cultuurcafé (Mercatorpad 1)

Eefje Roodenburg, MA:

Middeleeuwse handschriften werden geproduceerd door monniken die tijd over hadden en dienen nu, nadat ze eeuwen van gebruik hebben overleefd, slechts met handschoentjes aangepakt te worden. Toch...? Dit zijn slechts enkele voorbeelden van hardnekkige misverstanden omtrent de vervaardiging en het gebruik van middeleeuwse boeken, die in deze lezing aan de orde komen.

Ivo Wolsing, MA:

De *Nugis Curialium* van de Engels-Welshe schrijver Walter Map (c. 1130-c.1210) is een verhalenbundel die een brug slaat tussen volks- en elitecultuur. Het werk is geschreven in het Latijn, maar de verhalen die het werk bevat zijn hoofdzakelijk volksverhalen. Deze lezing verkent het spanningsveld tussen populaire en elitecultuur in het werk van Walter Map. Kunnen we dit onderscheid eigenlijk wel maken?

prof. dr. Paul van der Velde:

Het verhaal van de Boeddha blijkt al eeuwen voordat het westen van het boeddhisme zelf kennis nam in Europa te zijn aanbeland. Men vond het verhaal zo mooi, het moest wel christelijk zijn. Het verhaal duikt op in verschillende hagiografische collecties in het westen, net als heel wat andere Aziatische verhalen. Bij nader inzien blijkt het verhaal van 'Barlaam en Iosaphat', zo is het in het westen gaan heten, niet alleen het verhaal van de Boeddha omvat maar nog andere thema's en personages.

Sanne de Laat, student Engelse Literatuur:

De tekst *The Churl and the Bird* van John Lydgate (c. 1370-1451) is relatief onbekend, maar zoals de titel al verraaft, gaat dit verhaal over een vogel en een boer. Hoewel het verhaal zelf vermakelijk is, blijft de vraag onder welk genre dit precies valt: fabel, fabliau, of exemplum? Of moeten we deze genres helemaal niet toepassen op verhalen uit de middeleeuwen?

Darius van Riemsdijk, student kunstgeschiedenis:

In de late zestiende eeuw is de prent hét medium bij uitstek om als kunstenaar nieuwe ideeën te verspreiden, maar voor Pieter Bruegel is 'nieuw' relatief. In een aantal van zijn ontwerpen wordt duidelijk voortgebouwd op het idioom van de in 1516 reeds gestorven Jeroen Bosch; Zijn prenten lijken wel een moderne take op 'verouderde' motieven. Bruegels prenten getuigen zowel van een bepaald historisch besef als van een sterk gevoel voor entertainment.

dr. Matthijs IJssink:

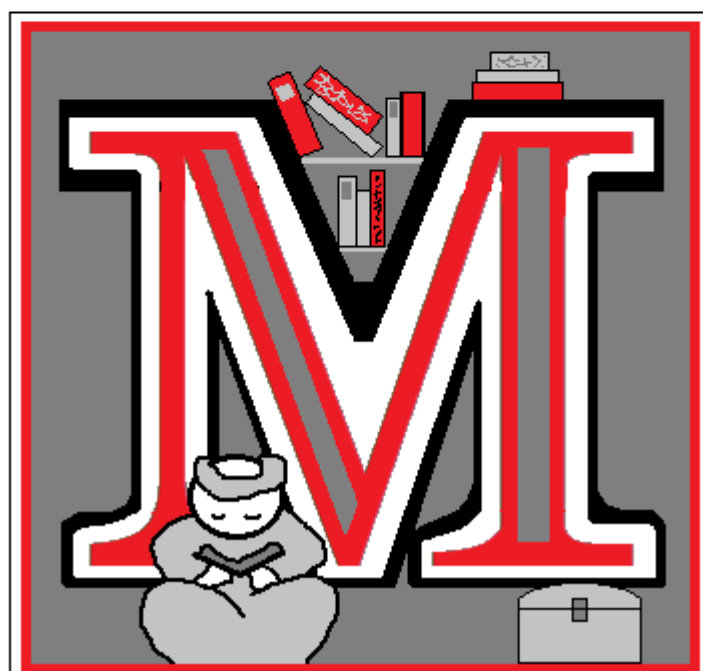
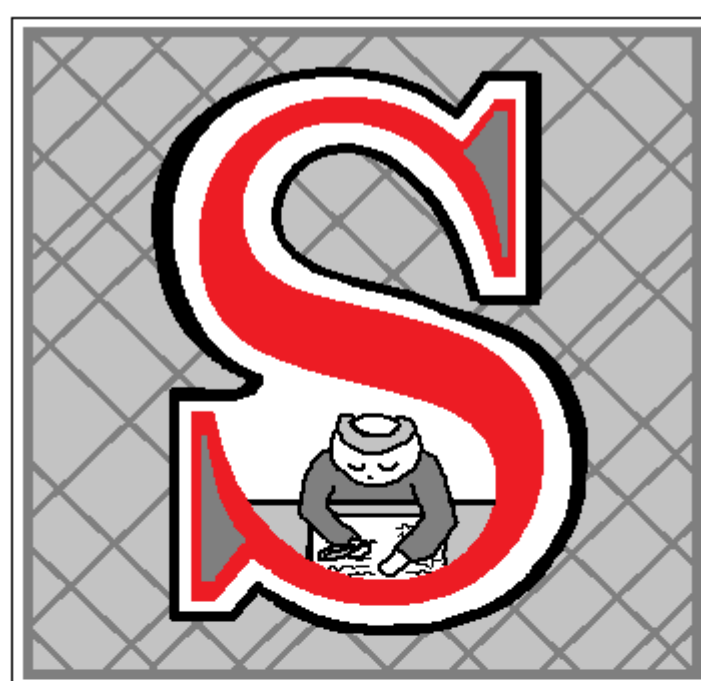
Mijn voordracht gaat over onderzoek naar het grote Laatste Oordeel van Jeroen Bosch in de Gemäldegalerie van de Akademie der bildenden Künste in Wenen. Dat schilderij kent een wat mysterieuze wordingsgeschiedenis, hetgeen tot heel wat misverstanden heeft geleid. Een deel van die puzzel is nu opgelost. Mijn punt zal zijn de waarde te benadrukken van de combinatie van technisch kunsthistorisch onderzoek in combinatie met traditionelere vormen van kunstgeschiedenis. Tenslotte zal ik in verband met dit Laatste Oordeel ingaan op de popularisering van Bosch vanaf het begin van de 16e eeuw tot heden.

dr. Sven Meeder:

De romantische Middeleeuwen en de harde politiek
 Het verleden kan een krachtig instrument zijn om een eigentijds mening te onderbouwen: 'in het verleden was het ook zo...' Al sinds de vroeg-moderne tijd wordt ook de middeleeuwse geschiedenis veelvuldig gebruikt (en misbruikt) door politici en opiniemakers om hun eigen doelen na te streven. Details, nuance en de complexiteit van het verleden sneuvelen in zo'n proces al snel. Hoe bestrijden we ongenuanceerde karikaturen van de Middeleeuwen, terwijl we toch eigentijdse lessen uit de geschiedenis blijven trekken?

drs. Monique Tangelder:

Zowel de kleurrijke, kitscherige vertolking van Koning Arthur in Camelot (1967) als ook de grauwe, bloederige en gewelddadige schijnrealiteit van Beowulf and Grendel (2005) houden de oude Oudengelse helden levend op het witte doek. Het zijn echter eenzijdige en spectaculaire interpretaties van oude literaire werken waarbij diepgang en literaire kwaliteit het onderspit delven. Om deze Middeleeuwse helden te kunnen begrijpen hebben we niet genoeg aan beeld, geluid en 'special effects', maar moeten terug naar het geschreven woord.

**Radboud
 Studiedag
 Middel-
 eeuwen**

De organisatie wil graag de sponsoren en vrijwilligers (Astrid Linschoten en Bram Witvliet) van de Studiedag Middeleeuwen 2018 bedanken. Zonder sponsoren en vrijwilligers was het organiseren van de studiedag niet mogelijk geweest!

Sponsoren binnen de Radboud Universiteit:

Afdeling Kunstgeschiedenis

Afdeling Geschiedenis

Faculteit Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen

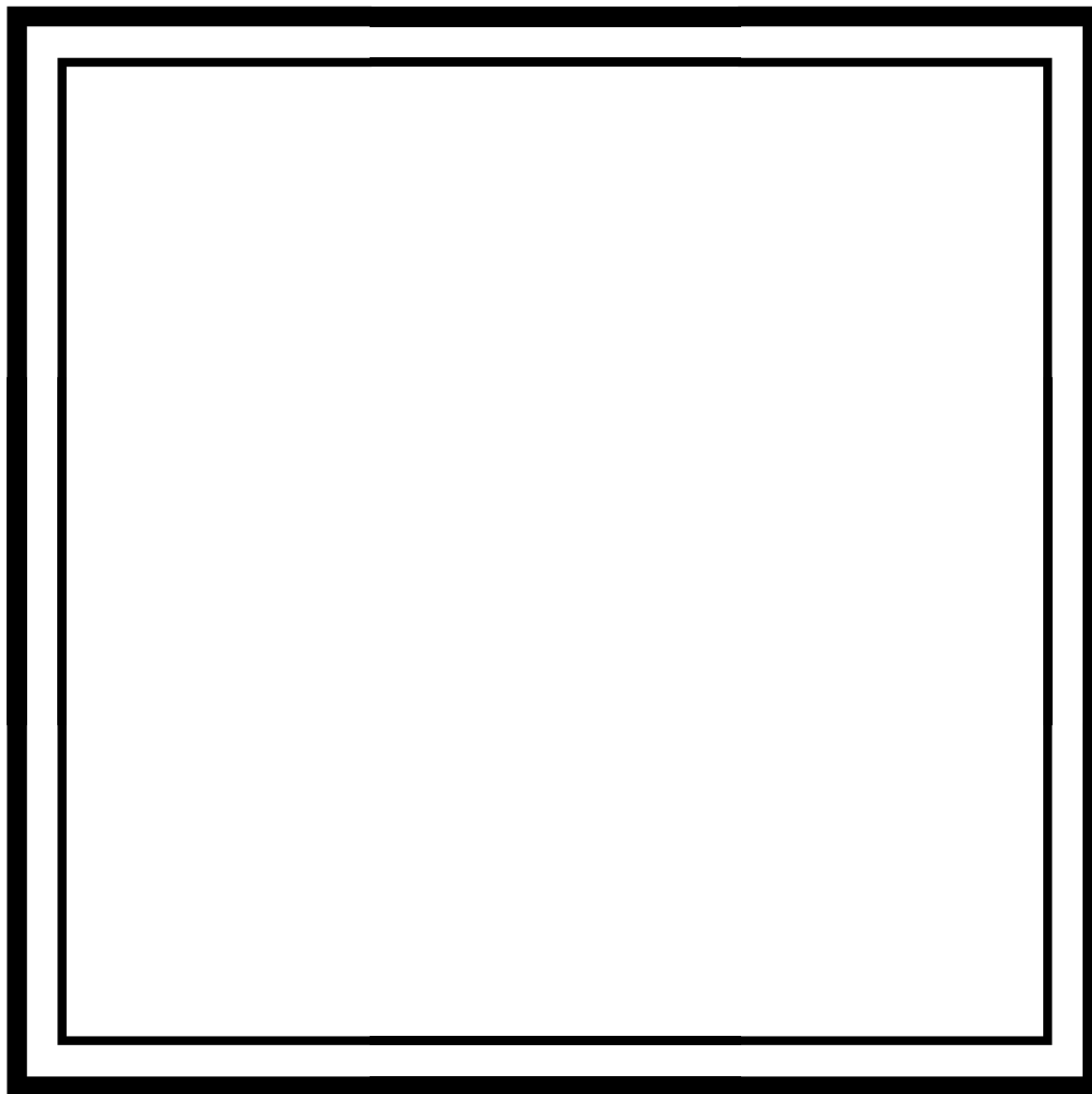
Afdeling Engelse Taal & Cultuur

Afdeling Nederlandse Taal & Cultuur

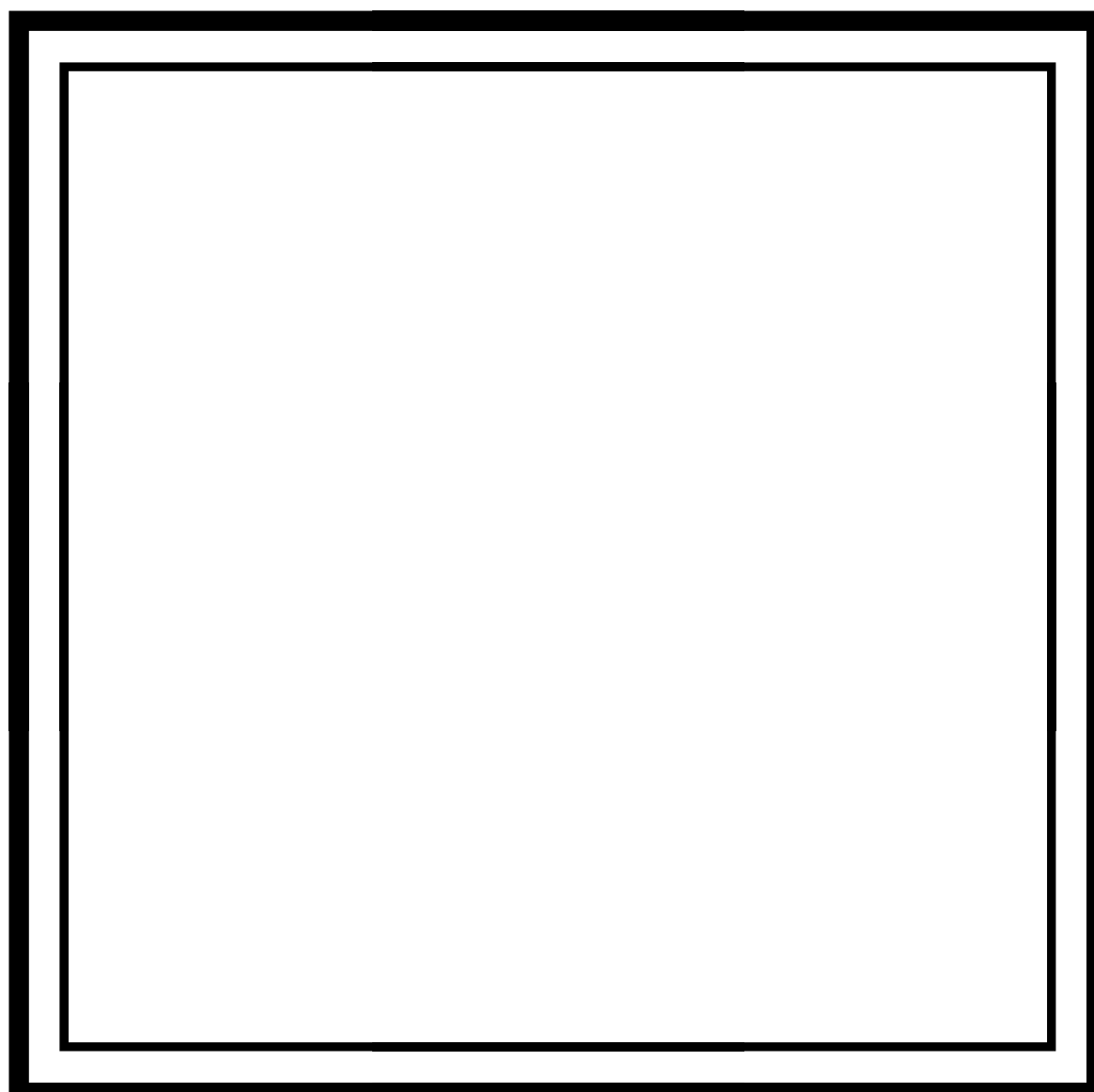
Historical, Literary, and Cultural Studies (HLCS)

Consumptiestempels

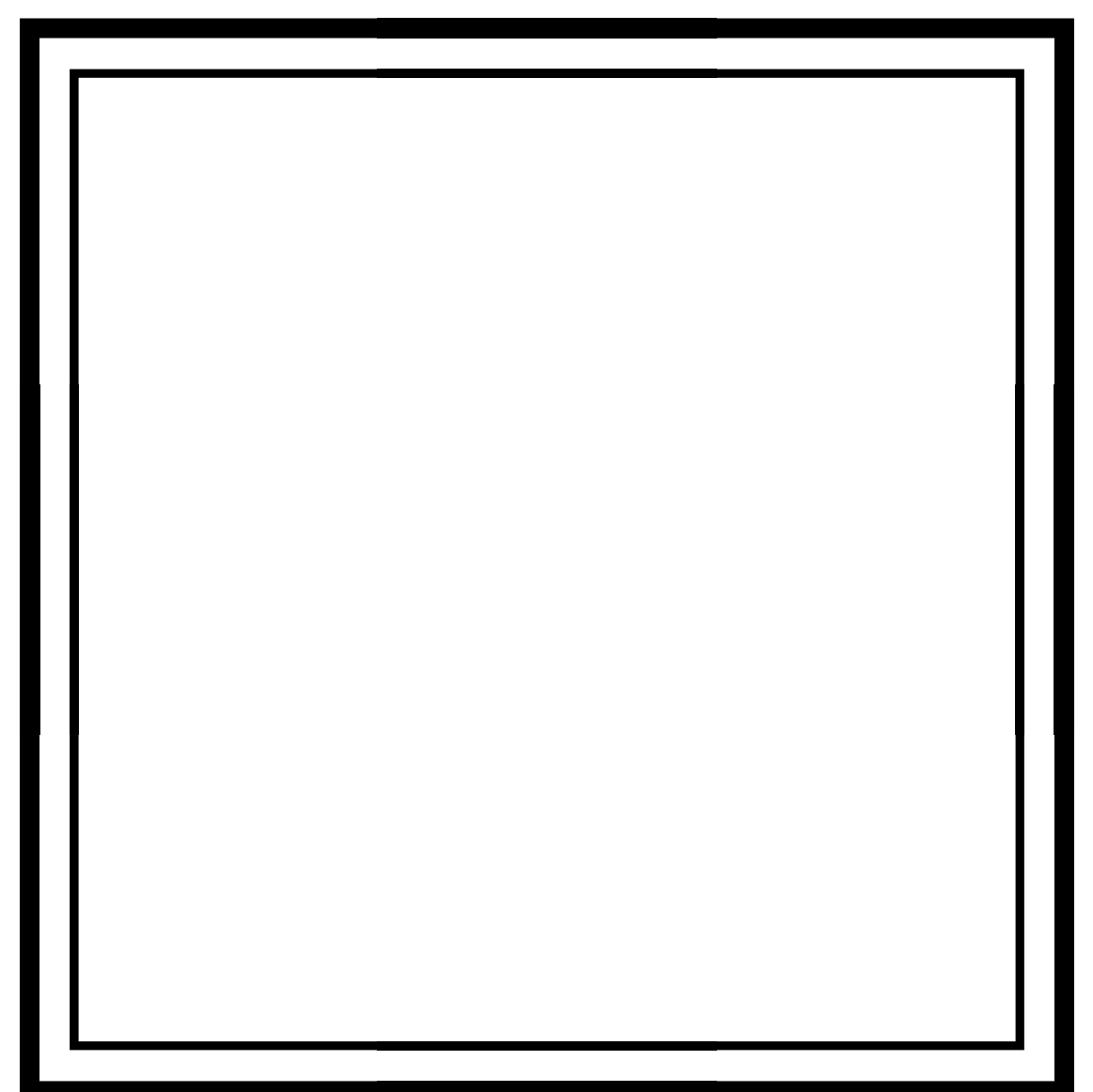
Laat een medewerker van de Studiedag
dit vel stempelen na halen van 1 koffie of
thee en koekje per pauze

Ontvangst

Koffiepauze 1

Koffiepauze 2